

Sv. Luka

V pripovedi o dveh mladeničih, ki sta na poti v Emavs srečala in po lomljenju kruha spoznala vstalega Gospoda, Luka z imenom omenja samo enega, Kleofa, ime drugega pa zamolči. Papež Gregor Veliki z veliko verjetnostjo ugotavlja, da zato, ker je bil to on sam. V svoji skromnosti se namreč ni želel izpostavljati. Luka je bil visoko izobražen Grk, zdravnik po poklicu, zato ni čudno, da je evangelij, ki ga je napisal, namenjen Grkom. Kot zdravnik je imel globoko razvit čut za bolnike, zato Jezusa predstavi predvsem s te plati: kot telesnega in dušnega zdravnika. Luka je bil Pavlov spremljevalec in je poleg evangelija

napisal tudi Apostolska dela; s Pavlom ga je vezalo tesno prijateljstvo, kar se pozna tudi v Lukovem izražanju, mišljenju in pisanju. Pavla je spremljal na drugem misijonskem potovanju leta 51 ali 52 od Troade do Makedonije in ga potlej ni več zapustil. Izročilo pravi, da je v prostem času slikal. Z Marijo se je večkrat srečal v Janezovi hiši, kjer mu je pripovedovala o Jezusovem rojstvu in njegovih otroških letih. Luka jo je ob teh obiskih večkrat slikal – od tu izhaja legenda, da je on avtor Marijine podobe, ki jo danes častijo v cerkvi Marije Snežne v Rimu. Kakorkoli že, gotov pa je res, da je Luka Mariji in Jezusu naslikal najlepšo podobo prav v svojem evangeliju. Po izročilu naj bi umrl mučeniške smrti, čeprav ni znano, kdaj in kje.

Ime: iz lat. Lucas. Po eni razlagi naj bi bilo ime okrajšava iz Lucanus, »tisti, ki izhaja iz Lukanije«, t. j. pokrajine v južni Italiji, po drugi razlagi pa naj bi bilo ime povezano z lat. besedo lux, lucis, kar pomeni »svetloba, svetlost, sijaj«.

Rodil se je v Antiohiji v Siriji,
umrl pa v 1. stol. v Beociji v Grčiji star 84 let.

Družina: Luka je bil Grk, sin poganskih staršev, visoko izobražen, zdravnik, samski.

Zavetnik: Bologne, Padove in Reutlingena; zdravnikov, slikarjev, notarjev, kirurgov, umetnikov, zlatarjev, kiparjev, knjigovezov, mesarjev, vezilcev (čipkaric), stekloslikarjev, živine, vremena, krščanske umetnosti.

Upodobitve: Upodabljajo ga kot evangelista s knjigo in peresom v roki. Njegov simbol je bik. Pogosto ga vidimo, kako slika Marijino podobo, saj naj bi bil po legendi avtor prve Marijine slike.

Običaji: V starih časih so živini dajali listke posvečene na Lukov dan, da bi s tem odvrnili nesrečo. Kmetje na njegov god začnejo s pospravljanjem repe. Na ta dan niso nikjer vozili

z voli.

Pregovori: Sveti Luka repo puka. Sveti Lukež repni pukež. Sveti Luka v roke huka. Svetega Luka sneg prikuka. Če ta dan veter piha, ni močno vino. Če žerjavi pred sv. Lukom od nas v tuje kraje ne gredo, smemo upati, da do božiča zime ne bo.

Goduje: 18. oktobra.